

Bemærkninger ved det 50de Hæfte af Flora Danica.

Af

Joh. Lange.

Idet jeg herved forelægger det K. D. Vidensk. Selskab det næstsidste (50de) Hæfte af Flora Danica, skal jeg tillade mig dertil at føje nogle Bemærkninger angaaende dette Hæftes Indhold:

I Lighed med den for de sidst udgivne Hæfter fulgte Regel er der forløbet 3 Aar siden det foregaaende Hæfte udkom, og efter Bestemmelsen vil Billedværket blive afsluttet i Foraaret 1883, hvorefter det hele anselige Værk, som blev begyndt for 120 Aar siden (1761) vil blive sluttet med et Register og en kritisk Revision af Værkets Indhold.

Nærværende Hæfte indeholder paa det sædvanlige Antal af 60 Tavler ialt 74 Arter eller Afarter. Af de paa disse Tavler afbildede Planter tilhøre 21 den grønlandske, 5 den islandske og 4 Færøernes Flora, 16 ere tegnede efter svensk-norske Exemplarer, 2 efter Exemplarer fra Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, til de øvrige ere Exemplarer, samlede i det egenlige Danmark, benyttede. Til de resterende 60 Tavler i Slutningshæftet er rigeligt Stof tilstede, men det vil dog være muligt at faa repræsenteret i Værket saa godt som alle de nu fra Grønland og Island bekjendte Blomsterplanter; for Skandinaviens og særlig for Danmarks Vedkommende vil der kun mangle forholdsvis faa, og deriblandt ingen særlig karakteristiske Blomsterplanter, saa at denne Del af Floraen vil blive nogenlunde fuld-

stændig repræsenteret. Sporeplanternes forholdsvis store Antal har det forlængst været opgivet at faa endog tilnærmelsesvis fuldstændig optaget i Værket; med Undtagelse af Karsporeplanter vil der mangle et betydeligt Antal, især af de laveste Ordener (Alger og Svampe), som ikke have kunnet finde Plads i dette Værk, medens dog det deri fremstillede Udvalg tør betegnes som en ret fyldig Repræsentation af de mest karakteristiske Former.

23 af de i Hæftet indeholdte Planter vides ikke at have været afbildede tidligere i noget andet Værk. 7 Arter eller Afarter ere nye og ikke tidligere beskrevne.

Hæftet indeholder 30 Sporeplanter, nemlig

Muscineæ	28 Arter
Lycopodiaceæ	1 —
Filices	1 —

og 44 Blomsterplanter af følgende Familier:

Gramineæ	9 Arter	Caprifoliaceæ	1 Art
Cyperaceæ	8 —	Vacciniaceæ	1 —
Juncaceæ	4 —	Scrophulariaceæ	1 —
Orchideæ	2 —	Violaceæ	1 —
Salicineæ	2 —	Alsinaceæ	3 —
Polygoneæ	4 —	Tiliaceæ	1 —
Cynareæ	3 —	Callitrichineæ	1 —
Rubiaceæ	1 —	Rosaceæ	2 —

Jeg har ved dette Hæfte som ved alle tidligere havt god Hjælp af flere, saavel indenlandske som udenlandske Botanikere, uden hvis velvillige Understøttelse det ikke vilde været muligt at udføre Arbejdet paa en tilfredsstillende Maade. For de Mangler, der maatte findes, bærer jeg selv alene Ansvar. 5 af de Originaltegninger, der have været benyttede til Hæftet, skyldes Værkets tidligere Udgivere; 1 er ledet af Hornemann, 2 af Drejer og 2 af Liebmann. De øvrige Figurer ere under min Ledelse tegnede (med Undtagelse af 4 Originaltegninger, udførte af afd. Dessinator Bayer) af Dessinator Thornam, som ligeledes har stukket samtlige Tavler.

En stor Del af Tegningerne ere udførte efter Exemplarer, samlede af mig selv, de øvrige skyldes følgende afdøde Botanikere: Dr. J. Ångström, Prof. M. N. Blytt, Prof. Elias Fries, Kapt. Graah, Kapt. Holbøll, Seminarielærer Th. Jensen, Pastor M. T. Lange, Justitsraad A. Mørch, Justitsraad Olrik, Dr. J. Vahl, Lieut. Wormskjold, Lektor Zetterstedt, og af nu levende Botanikere: Dr. H. W. Arnell, Dr. S. Berggren, Pastor Blomberg, Conservator A. Blytt, Hr. Bock, Lærer L. Borst, Mag. Collinder, Pastor Fausbøll, Prof. Th. M. Fries, Adjunkt C. Grønlund, Lektor R. Hartman, Stud. art. Th. Holm, Prof. K. A. Holmgren, Cand. phil. J. P. Jacobsen, Exam. pharm. C. Jensen, Lærer Vogel-Jørgensen, Docent A. Kornerup, Dr. med. Krabbe, Dr. jur. J. Lassen, Prof. S. O. Lindberg, Lektor C. J. Lindeberg, Adjunkt Lundgren, Lærer P. Nielsen, Mag. G. Retzius, Justitsraad Dr. Rink, Frøken C. Rosenberg, Seminarielærer E. Rostrup, Prof. Schimper, Fru M. Krarup-Smith, Etatsraad Steenstrup.

Følgende Arter turde fortjene særlig at nævnes og ledsages af nogle Bemærkninger:

Tab. 2942. Paa denne Tavle ere to Arter afbildede, nemlig:

a) *Calamagrostis hyperborea* Lge., funden paa flere Steder i Sydgrønland, det fremstillede Exemplar ved Igaliko, hvor den er samlet af afd. Dr. Vahl, som paa Etiketten har betegnet den som «*C. stricta*». Den er imidlertid ikke lidet forskjellig fra *C. stricta* Hartm. ved kraftigere Straa, bredere og mere flade Blade, større Smaaax, længere tilspidsede Yderavner, og Inderavnens Haar kortere end Halvdelen af selve Inderavnen. Den har i Habitus mere Lighed med *C. purpurascens* R. Br., som ogsaa er funden i Grønland, men denne har haarede (ikke glatte) Blade og Blomsteraxe, en længere Skedehinde og en knæbøjet Stak, som rager udenfor Smaaaxet. *C. lapponica* Wahlenb. adskiller sig ved bredere og kortere Yderavner, en noget bøjet Stak, som er længere end Inderavnen, og Haar af Inderavnernes Længde. Da den altsaa er tilstrækkelig adskilt fra disse og

endnu mere forskjellig fra de andre Arter, som ere mig bekendte, har jeg fundet dens Adskillelse som egen Art vel begrundet.

b) *Calamagrostis stricta var. borealis* Læst. adskilles fra Hovedarten ved lavere og spinklere Væxt, en kort og tætblomstret Top, som er stærkt rødt eller violet anløben, mindre Smaaax og spidse eller tilspidsede Yderavner. Den er funden hist og her i Grønland, men forekommer ogsaa i Island, Finmarken og Lappland. Jeg antager, at den kun som Afart bør skilles fra den typiske *C. stricta*, og at den svarer til den Form, som Læstadius har givet det ovenstaaende Navn, skjønt denne efter Beskrivelsen (Hartm. Skand. Flora) afviger noget fra vor Form, navnlig ved kraftigere Væxt og bredere Blade.

Tab. 2944. *Aira caespitosa var. brevifolia* Hartm. er en mærkelig Afart af en Art, der i det hele er meget foranderlig i Udseende, hvorom denne Tavle i Forening med Tab. 2943 og 2945, hvor flere af Mosebunkens Afarter ere fremstillede, vidne. Af disse er den her fremstillede mest afvigende fra den typiske Form; flygtigt betragtet, ligner den mere *A. flexuosa var. montana* end den Art, hvorunder den hører, og der kunde muligvis være Anledning til at adskille den som egen Art, i hvilket Tilfælde dog Varietetsnavnet ikke kan bruges, da den ikke er identisk med *A. brevifolia* R. Br. fra det arktiske Nordamerika. De Exemplarer, hvorefter Figuren er tegnet, ere samlede paa Færøerne, hvor den er funden temmelig almindelig af Seminarielærer Røstrup, som i Færøernes Flora (Bot. Tidskr. IV, p. 68) har givet en Beskrivelse, hvortil her kan henvises. Den er tidligere kort beskrevet af Hartman efter Exemplarer fra Norge og Jemtland.

Tab. 2946. *Poa laxiuscula* Lge. er tegnet efter Exemplarer, samlede ved Holstensborg i Grønland af Prof. Th. Fries, men aldeles lignende Exemplarer, som her til Sammenligning ere fremstillede, ere fundne i Norge af afd. Prof. M. N. Blytt, og meddelte under Navn af *P. Balfourii* Parn., en Art, som dog,

efter engelske Expl. fra Babington, synes at være tilstrækkelig adskilt fra den her omhandlede. Afd. Prof. E. Fries har fremdeles i Herb. norm. III, 95 uddelt den samme Plante, betegnet som «*P. aspera* in *P. laxam transiens*», hvilken af Blytt er bestemt som *P. aspera* var. *laxiuscula* Blytt. Det er altsaa en for Grønland og Skandinavien fælles Art, som har været Gjenstand for forskjellig Tydning, og altsaa trænger til nøjere Undersøgelse. Fries's Betegnelse er for saa vidt ret passende, som den utvivlsomt i Udseende og Kjendetegn staar midt imellem *Poa laxa* Munk. og *Poa aspera* (*P. glauca* Vahl); derimod tør det neppe opfattes i den Betydning, at den skulde være en Bastard af disse 2 Arter, hvilket sandsynligvis heller ikke har været den afdøde Forfatters Mening, thi i Grønland, hvor den er funden, og hvor *P. glauca* er meget almindelig, er *P. laxa*, i det mindste hidtil, ikke bemærket. Den afviger fra *P. glauca* ved kortere, finere og mindre stive, aldeles jævne Straa, Blade af en mindre blaagrøn Farve, længere, but og noget laset Skedehinde, en kortgrenet, næsten klaseformet Top og Inderavnen med 3—5 utydelige Ribber. Fra *P. laxa* Hk. adskilles den ved stivere, smallere og oftest sammenfoldede Blade, en but (ikke spids) Skedehinde, opret (ikke slap og ludende) Top med ru (ikke jævne) Grene og en ved Grunden uldhaaret Inderavne, samt ved rødlig Farvetone paa Smaaax og Straaets Led. Jeg maa derfor paa Grund af disse betydelige Forskjelligheder antage den for at være snarere en selvstændig Art end en blot Afart af nogen af de nys nævnte Arter, og har foreløbig betegnet den med det af Blytt (som Afart) anvendte Navn «*laxiuscula*», der synes at være ret vel passende.

Tab. 2947. *Poa pratensis* var. *domestica* Læstad. (Act. Holm. 1822). Blandt de talrige Afarter, hvori denne Art med en sjælden Bøjelighed efter Klima, Jordbundsforhold osv. deler sig, er denne, som er almindelig i Grønland, og ligeledes funden i det arktiske Skandinavien, den aneligste. Ved de kraftige Straa, brede og flade Blade, bred og under Blomstringen

udspærret Top, store, bredt ægformede Smaaax udmærker den sig fra selv kraftige Exemplarer af de typiske *P. pratensis* og har en habituel Lighed med *P. alpina*, som dog tilhører en anden Gruppe af Slægten. Den er synonym med Wahlenbergs *P. pratensis v. macrorrhiza*, men Læstads Navn maa som ældre have Fortrinet, da Wahlenbergs Navn er givet i Fl. Suecica, som er fra 1824.

Tab. 2950. *Viola mirabili-silvatica* P. Nielsen. Denne mærkelige Form, utvivlsomt frembragt ved Krydsbefrugtning mellem de to Arter, hvis Navn den bærer, blev funden i disses Selskab i Basnæs Skov ved Skjelskør af Lærer P. Nielsen. Den er beskrevet af Finderen i Bot. Tidskr. II, 1, p. 218, og jeg kan her nøjes med at henvise til denne Beskrivelse. Jeg maa tilføje, at den sandsynligvis har et ældre Synonym, nemlig *V. silvestri-mirabilis* Bogenhard Fl. Jena, hvis Beskrivelse stemmer nogenlunde vel overens med denne; hvilket af disse Navne man vil foretrække, beror altsaa paa, om man vil fastholde Kitaibels Navn *V. silvestris* eller Fries's *V. silvatica*¹⁾.

Tab. 2952. *Luzula arctica* Blytt. }
 — 2055. *Luzula arcuata* Wahlenb. }

De her fremstillede Planter ere de yderste Led af en Række højnordiske Frytle-Arter, som nogle Forfattere have forenet til en eneste Art, andre derimod adskilt som flere Arter. Naar disse Yderformer alene sammenlignes, vilde det vel neppe falde

¹⁾ Da Navnet *V. silvestris* fra først af skriver sig fra Lamarck, som brugte det for *V. canina* L., var det ikke heldigt, at det senere overførtes til den Art, som vi nu almindelig adskille fra *V. canina*, og som er karakteristisk for vore Skove, medens *V. canina* holder sig til de aabne Marker og Bakker. Thi for denne «Skov-Viol» er nu Navnet «*silvatica*» aldeles betegnende, hvorimod «*silvestris*», som egentlig betyder vildvoxende i Modsætning til *sativa* eller *hortensis*, lige saa godt passer paa enhver vild Violart. Da altsaa dels Betydningen af *V. silvestris* er en anden hos Kitaibel, Koch o. Fl. end hos Lamarck, og en Misforstaaelse derfor let kan opstaa ved Brugen af dette Navn, dels Navnet *silvatica* er mere betegnende, bør det utvivlsomt foretrækkes, om end Fries's Navn er yngre.

nogen ind at forene dem, da deres Udseende er i høj Grad forskjelligt, men det kan ikke nægtes, at den almindeligst forekommende Form, *L. hyperborea* R. Br. (Blytt), (*L. arcuata* var. *confusa* Lindeb.) i Udseende og Kjendetegn staar midt imellem begge. Denne, af hvilken en ikke meget heldig Figur findes i Flora Danica tab. 1386 under Navn af *L. campestris* var., adskilles nemlig fra *L. arcuata* ved bredere og mindre sammenrullede, stundom flade, Blade, længere randhaarede Dækblade, oprette eller udstaaende (sjældent nikkende) Axstilke og dobbelt saa store Blomsternøgler, og fra denne afviger atter *L. arctica* ved meget bredere og aldeles flade, fra en bred Basis langt tilspidsede, glatte Blade, stivt opret Stængel, som ender med et enkelt eller faa, til et rundagtigt Hoved tæt sammenhobede, siddende Nøgler, uregelmæssig tandede, glatte (ikke randhaarede) Dækblade, Perigonbladene kortere end Kapselen og spidse (ikke tilspidsede), Frøene neppe halvt saa store. Forskjellen mellem denne sidst nævnte (*L. arctica*) og de tvende andre Arter forekommer mig saa betydelig, at jeg i hvert Fald maa betragte den som en vel begrænset Art, hvorimod de 2 andre, mellem hvilke ogsaa ikke sjældent findes Melleformer, maaské rettest ere at betragte som forbundne med hinanden som Art og Afart. I saa Fald vil det være rettest at benytte for Hovedarten det ældre Navn *L. arcuata* Wahlenb. og at betegne Varieteten som β , *confusa* Lindeb., thi R. Browns Navn *L. hyperborea* er tvivlsomt og meget forskjellig fortolket. De svenske Botanikere anvende det navnlig paa *L. arctica*, men jeg er tilbøjelig til, med Blytt snarere at henføre det til *L. arcuata* β , paa hvilken Browns Beskrivelse synes at passe bedre end paa de beslægtede Former; i hvert Tilfælde vil Navnet *L. hyperborea* R. Br. maaské rettest være at henføre til de tvivlsomme Synonymer, som ved at anvendes let kunne foraarsage Forvirring.

Tab. 2959. *Polygonum minori*—*Persicaria* A. Braun. Denne Form, som jeg har fundet i Ordrup Mose ved Kjøbenhavn, hvor den voxede mellem *P. strictum* β , *minus* og

P. Persicaria, er uden Tvivl frembragt ved Krydsbefrugtning mellem disse 2 Arter, saaledes som det er antaget af andre Botanikere, der tidligere have fundet den i andre Lande. Den adskilles fra *P. minus* Huds. ved tykkere Ax, med Blomsterstilkene længere end det kræmmerhusformede Dækblad, fra *P. Persicaria* ved spinklere, fra Grunden af grenede Stængler, smalt lancetformede Blade og en mindre Nød; fra begge Arter er den desuden kjendelig ved kortere randhaarede Kræmmerhuse.

Tab. 2961. *Sagina nivalis* (Lindbl.) Fries, er tegnet efter Exemplarer fra Grønland, hvor den findes flere Steder mellem 63 og 70°. Den er ogsaa funden paa Spidsbergen, i Finmarken og paa Dovrefjeld, og de Exemplarer, jeg har til Sammenligning fra disse Steder, svare aldeles til den grønlandske, saa at der ikke kan være Tvivl om den rigtige Bestemmelse af de sidst nævnte. Derimod høre Exemplarer, meddelte under Navn af *S. nivalis* fra Ripanes i Torneå Lappmark (Bjørnstrøm) utvivlsomt til en anden Art, som hidtil kun var bekjendt fra Grønland, nemlig *Sagina caespitosa* (*Arenaria caespitosa* J. Vahl i Fl. Dan. tab. 2289). Denne var af afd. Prof. E. Fries (Smmn. veget. Scand. 1, p. 156) antaget for synonym med *S. nivalis*, men Forskjellen i Voxemaade og flere Karakterer ere saa betydelige, at jeg ikke kan tiltræde denne Mening. *S. nivalis* angives at være perennerende, og jeg tør ikke betvivle Rigtigheden af denne Angivelse, men i Udseende ligner den en enaarig Plante, idet der fra en tynd Rod udgaar en tæt Bladrosette, fra hvis Grund der til alle Sider udskyde talrige, korte, men oftest flerblomstrede Grene med fine, efter Udspringningen rette Blomsterstilke, der rage langt udenfor Rodbladene. *S. caespitosa* er derimod afgjort en perennerende Plante, med talrige Bladrosetter udgaaende fra en fælles, ofte tyk og sammentrængt Rodstok, hver enkelt af disse Bladrosetter frembringer en eller meget faa Blomster, hvis Stilke ere oprette og saa korte, at de neppe naa ud over Bladene. En Forgrening af Blomsterstilken har jeg ikke kunnet finde hos de af mig undersøgte Exemplarer,

Blomsterne ere derimod større end hos *S. nivalis*, med Kronblade længere end Bægeret, og den angives af Vahl at være 10-hannet, hvorimod *S. nivalis* kun har 5 Støvdragere. En Sammenligning mellem Frøene, som i Alsineernes Familie ofte afgive gode Kjendetegn, har jeg ikke kunnet anstille af Mangel paa Frugtexpl. af *S. caespitosa*.

Tab. 2963. *Cerastium arcticum* Lge. Denne Art, som er funden flere Steder i Grønland mellem 64 og 70°, oftest højt til Fjelds, findes ogsaa paa Spidsbergen, Island og i Norge. Den har af flere Forfattere (Hartman, Blytt o. fl.) været henført til *C. latifolium*, men den ægte *C. latifolium* L. fra Syd-Europas Alper, med hvilken denne unægteligt har en stor ydre Lighed, er tilstrækkelig adskilt ved Frøene, som ere løst omgivne af en tynd, nætformig-rynket Frøskal, hvorimod Skallen hos vor Art slutter tæt omkring Frøet og er (især i dens øvre bredere Del) tæt besat med korte, afrundede Vorter. Det er sandsynligvis den samme Plante, som Durand (plantæ Kaneanæ Groenlandicæ p. 189) beskriver under Navn af *C. alpinum d. uniflorum*, som Forf. er tilbøjelig til at antage for en selvstændig Art. Da jeg ikke har sét Exemplarer af Kane's Plante, som angives fra Sukkertoppen i Grønland og Kysterne af Smiths Sund, tør jeg ikke af Beskrivelsen, som i enkelte Punkter ikke stemmer nøje med vor Plante, ubetinget hævde Identiteten af disse 2 Navne, og som Artsnavn vilde i hvert Fald Navnet «uniflorum» ikke være heldigt, da det kunde foranledige Forvexling med *C. uniflorum* Thom. (*C. glaciale* Gaud.). Med den i Grønland almindelige *C. alpinum* L., især med Varieteten β , *lanatum* er den vist nok beslægtet, men foruden den ejendommelige Habitus ved den tæt sammentrængte Væxt, de ved Grunden rosettestillede og opad Stænglerne taglagte, rundagtig-ovale Blade, oftest enblomstrede Grene, er den vel adskilt ved Frøene, som hos *C. alpinum* ere næsten kugleformede (ikke pæreformede) og overalt besatte med stærkt fremtrædende, omtrent cylindriske Vorter og ikke (som ovenfor beskrevet hos *C. arcticum*) med

korte og rundagtige Vorter kun paa Frøskallens bredere Del. Jeg har paa Grund af disse Afvigelser fra de nærmest beslægtede Arter ansét dens Adskillelse som en egen Art for fuldt berettiget.

Tab. 2964. *Potentilla Ranunculus* Lge. Denne smukke og karakteristiske Art blev funden ved Kekertak i V. Grønland af Dr. Berggren (1870), som i sin Liste (Bilag til Nordenskjölds Grönl. Exped.) og paa Etiketten betegner den som *Potentilla maculata* var., men den er tidligere funden af Kapt. Graah ved Ekalemiut i Ø. Grønland, og af Hornemann bestemt som «*P. nivea* var. *foliis haud niveis*, forsan n. sp.» Hornemanns Formodning om, at der i denne skjuler sig en ny Art, er sikkert vel begrundet, og den er navnlig saare forskjellig fra de 2 Arter, med hvilke den har været forenet. Fra *P. maculata* Pourr. adskiller den sig ved alle Delenes blaagrønne Farve og glatte Overflade, ved det stærkt udviklede underjordiske System, idet Rodstokken forgrener sig i flere, næsten træagtige, med Blad- og Axelbladresten tæt skjælagtigt beklædte Grene, ved højere Væxt, oprette Stængler, dybere og næsten vifteformigt 5-7-fligede Smaablade og bleggule Kronblade uden Pletter. Fra *P. nivea* L. kjendes den, foruden ved flere af de angivne Karakterer, ved 5-7-koblede (ikke trekoblede) Blade med meget lange Stilke og blaaduggede, dybt indskaarne, paa begge Flader glatte Smaablade. Da den altsaa end ikke som Varietet kan forenes med nogen af de nævnte Arter, og da jeg ikke finder nogen anden Art beskrevet, hvortil den kan henføres, tager jeg ikke i Betænkning at opstille den som en selvstændig Art, og jeg har valgt Artsnavnet af Hensyn til dens habituelle Lighed med Arter af Ranunkel-Slægten, f. Ex. med *R. acer*.

Tab. 2965. *Potentilla Frieseana* Lge. En anden Nyhed, som skyldes de svenske Undersøgelsesrejser til Grønlands Vestkyst, hvor den er funden ved Kuannersuit paa Disko Øen af Prof. Th. Fries (1871) og foreløbig af Finderen betegnet som *P. maculata* var. — Den er let kjendelig saa vel fra *P. maculata* som fra *P. verna* ved lutter trekoblede Blade!

kortstilkede, klæbrig-haarede Rodblade i Rosette, ved helrandede og ophøjet-nætaarede Axelblade, stivere og udstaaende (ikke opstigende) Grene, som ende med en flerblomstret Kvast, samt ved ensfarvede mørkgule Kronblade. *P. nivea* var. *subviridis* Lehm. er forskjellig fra vor Art ved oventil næsten glatte, paa Underfladen blaagraa og svagt filtede Blade. *P. Frieseana* har desuden en fra *P. nivea* aldeles forskjelligt Habitus. Nærmest turde den være beslægtet med *P. frigida* Vill., men denne er meget lavere, med alm. 1-blomstrede Blomsterstilke, og Kronblade, som neppe ere længere end Bægeret. *P. frigida* har desuden hjemme i S. Europas Alper, og kan neppe ventes at forekomme i Grønland. Hvilken Art Durand (Pl. Kaneanæ p. 190, cf. pag. 184) har havt for Øje ved Navnet *P. frigida* Vill. fra Fog Inlet (ved Smiths Sund) 87°, kan vanskeligt afgjøres, da der ikke er tilføjet nogen Beskrivelse; muligen er det den her beskrevne Art eller en Form af *P. nivea*. —

Tab. 2968. *Cirsium oleraceo-lanceolatum* J. Vahl (Lge. Haandb. ed. 2, p. 535.). Denne saa vel som de paa Tab. 2967 og 2969 afbildede Tidselarter ere utvivlsomt fremkomne ved Krydsbefrugtning, men medens de 2 andre hybride Former (*C. palustri-oleraceum* Näg. og *C. oleraceo-acaule* Hpe.) ere fundne hist og her og begge tidligere afbildede, synes denne at forekomme meget sjeldent. Den blev funden af afdøde Dr. J. Vahl i Ordrup Mose tilligemed Stamplanterne, men har ikke været iagttaget der senere. Denne sjeldne Forekomst i Forening med dens Overensstemmelse i nogle Kjendetegn med *C. oleraceum*, i andre med *C. lanceolatum*, gjør det i høj Grad sandsynligt, at den er ikke en ny Art, men en Bastard. Da den findes beskrevet saavel i min Haandbog som i Texten til Flora Danica, skal jeg ikke her opholde mig ved dens Skildring. Kun skal jeg bemærke med Hensyn til Navnet, at denne Hybridform ikke findes omtalt hverken i Nägelis Beskrivelse af de hybride Cirsier i Kochs Synopsis eller i Nyman's Conspectus florae Europaeae. Derimod findes i Garcke's Flora v. Deutschland, 11te

Udgave pag. 223, beskreven en Hybrid under Navn af *C. oleraceo-lanceolatum* Wimm., men uden Tilføjelse af, i hvilket af Wimmers Skrifter den er beskreven. I Flora von Schlesien har jeg søgt den forgjæves, derimod finder jeg den omtalt i en Anmeldelse af Prof. Ascherson i Bot. Zeitung 1871 pag. 379 (O. Wünsche's Excursionsflora) som en sjelden Bastard, men uden Autornavn. Dersom Navnet er givet af Wimmer, maa det for Prioritetsrettens Skyld søges nærmere oplyst, naar dette Navn er givet (Wimmer døde 1868), for at det kan erfares, om Wimmer har kjendt og beskrevet Planten tidligere end Vahl, som har fundet denne sjeldne Form i 1848, men uden at nogen Beskrivelse er publiceret før 1856. — For øvrigt synes det, efter Beskrivelsen hos Garcke at dømme, at her er Tale om 2 forskellige Hybridformer, hidrørende fra en dobbelt Krydsningsmaade ligesom hos flere andre *Cirsium*-Arter. Den af G. beskrevne Plante har nemlig «paa begge Flader glatte Blade, de øvre Blade udelte, og Blomsterkurven omgivet af lancetformede, ikke omfattende Dækblade, som næsten rage ud over Kurven», hvilket ikke passer paa den danske Form, som netop har Bladene fildede paa Underfladen og smaa, linie-lancetformede Dækblade, som ere meget kortere end Blomsterkurven. Denne sidste staa altsaa nærmere ved *C. lanceolatum*, den af Garcke beskrevne har mere Lighed med *C. oleraceum*, og ifølge den ved slige Dobbeltkrydsninger antagne Regel kan hin betegnes som forma recedens ad *C. lanceolatum*, denne som f. reced. ad *C. oleraceum* eller resp. som *C. oleraceo-lanceolatum* og *lanceolato-oleraceum*.

Tab. 2970. *Platanthera hyperborea* (L.) var. *major* Lge. Voxekredsen for denne Art er, efter hvad der hidtil er bekjendt, indskrænket til Island, Grønland og det nordlige og nordvestlige N. Amerika. De amerikanske Exemplarer har jeg ikke haft Lejlighed til at undersøge, men det af mig undersøgte Materiale fra Island og Grønland har overbevist mig om, at her kun kan være Tale om lettere, lokale Nuancer af en fælles Typus, og ikke om 2 forskellige Arter, hvad der traditionelt

har været antaget af de fleste Botanikere, fra den Tid af, da Retzius (Obs. bot. IV) opstillede *Orchis Koenigii* som selvstændig Art i Modsætning til *O. hyperborea* L. Om de Kjendetegn, der skulde begrunde disse Arters Adskillelse, virkelig vare tilstede, og om de i saa Fald vare konstante eller tilstrækkelige til en Sondring, er neppe af nogen paavist, hvorimod det ikke har manglet paa Tvivl om, hvor vidt Adskillelsen virkelig var vel begrundet. Hornemann (Oec. Pl. I, p. 889) beskriver begge Arterne i Overensstemmelse med Retzius, og har endog efter et af de vigtigere af R. angivne Kjendetegn dannet et dansk Artsnavn for *O. Koenigii*: «tredelt Horndrager». Han angiver begge som fundne i Island, *O. hyperborea* tillige (af Wormskjold) i Grønland. Senere (Oec. Pl. II, p. 258) opfører han ogsaa *O. Koenigii* fra Grønland, men ytrer dog Tvivl om de tvende Arters Forskjellighed. Babington (a revision of the flora of Iceland p. 51) anfører *P. hyperborea* fra talrige Voxesteder paa Island og nævner efter Andres Autoritet tillige *P. Koenigii* som funden der, men formoder dog at denne sidste er «scarcely a variety of *P. hyperborea*». Grønlund (Bot. Tidskr. II, R. 4, p. 57) henfører derimod de ham bekjendte islandske Voxesteder til *P. Koenigii*, og angiver kun efter ældre Forfatteres Autoritet *P. hyperborea*, men skjønt han har optaget disse Arter under 2 Numere (98 og 99), synes han dog ogsaa at nære nogen Tvivl om Adskillelsens Berettigelse, idet han bemærker, at disse Arter i tørrede Exemplarer ikke kunne kjendes fra hinanden. For Grønlands Vedkommende har jeg selv (Tillæg til Rink's Grønl. p. 120) kun optaget én Art under Navn af *P. Koenigii* (efter Vahls trykte Etiketter), idet jeg efter Sammenligning af det forhaanden værende Materiale fandt alle de grønlandske Exemplarer at henhøre til én Art og derfor maatte antage, at Hornemanns Angivelse af 2 Arter fra Grønland (s. ovenf.) ikke var begrundet i nogen nøjagtigere Undersøgelse, men i en forskjellig Benævnelse af Wormskjold (*O. hyperborea*) og Vahl (*O. Koenigii*).

Saa vel Lindley (Gen. et Sp. Orchid.) som W. J. Hooker

(Fl. Bor. Americ. II p. 197) have adskilt to Arter under de samme 2 Navne. Ingen af disse svarer nøje til den af Retzius givne Diagnose, begge Arters Beskrivelse vise kun ringe indbyrdes Uoverensstemmelse; ingen af dem stemmer aldeles nøjagtig med den island-grønlandske Plante, men skjønt der neppe kan være Tvivl om, at i det mindste den ene af de nordamerikanske Planter repræsenterer *Orchis hyperborea* L., udelukker dette dog ikke Muligheden af, at den anden af de engelske Botanikere nævnte Art (*O. Koenigii* angives kun fra Unalashka) kunde være en anden, for N. Amerika specifik, nær beslægtet Art, hvorfor jeg, da ingen amerikanske Exemplarer staa mig til Raadighed, foreløbig lader hine Angivelser udenfor Betragtning til Afgjørelse af Spørgsmaalet, om der i Island og Grønland findes tvende eller kun én Art.

Undersøgelsen af et ikke lidet Antal islandske og grønlandske Exemplarer viste mellem disse en saa paafaldende Overensstemmelse, at de nødvendig maatte antages at høre ind under én Art. De grønlandske (paa nærv. Figur afbildede) Exemplarer ere gennemgaaende kraftigere og større i alle Dimensioner, men vise for øvrigt ikke noget væsenligere Kjendetegn, der kunde begrunde mere end en let Formforskjel fra de islandske. Den Tvivl, som flere Forfattere have næret i Henseende til disse 2 Arters Berettigelse, kunde jeg altsaa fuldstændig tiltræde, men da jeg intetsteds fandt Spor af en kritisk Begrundelse af denne Tvivl, medens paa den anden Side den af Retzius givne Diagnose tydede hen paa en Forskjel, som, hvis den existerede, vilde være fuldt tilstrækkelig til at lade enhver Tvivl om to Arters Tilstedeværelse forsvinde, var det mig magtpaaliggende at gennemgaa disse 2 saakaldte Arters Historie for om muligt at finde Nøglen til dette Dilemmas Løsning. Denne Undersøgelse har ført mig til en bestemt Overbevisning om, at Traditionen om 2 Arter af *Platanthera* fra Island (og Grønland) ene og alene grunder sig paa en unøjagtig Beskrivelse af enkelte Organer, som uden kritisk Undersøgelse er lagt til

Grund for en Sondring mellem to Arter, der ikke existere i Virkeligheden.

Den Forfatter, som først indførte Planten i Arternes Kreds uden dog at tillægge den et Artsnavn, var Oeder, som i *Flora Danica* tab. 333 (1767) gav en Tegning efter en af König i Island (*Oxeraa* Althing) samlet Plante. Lige saa uheldig som Tegningen, udført efter et tørret Exemplar, var den tilføjede Diagnose, der i al sin Korthed lyder saaledes: «*Orchis bulbis fibrosis, calcaris germinis brevioribus, labio tripartito, laciniis aequalibus integerrimis.*» Bortset fra Udtrykket «*bulbis fibrosis*», som anvendt i en Artsbeskrivelse nutildags vilde give en helt forskjellig Forestilling om vedkommende Organ (man vilde snarest tænke paa et Løg, omgivet af Trævler, f. Ex. *Crocus*), men som efter Datidens botaniske Sprogbrug vel kan have betegnet det, der har været Meningen (*tubere in fibras soluto*) bestaar Diagnosen af tvende Led, af hvilke det første rigtigt angiver Sporens Længde i Forhold til Frugtknuden, hvorimod det andet Led, som vedkommer Læben, giver en aldeles urigtig Beskrivelse af denne, som ikke kan skrives paa en forældet Terminologis Regning. Ved nøjagtig Betragtning af Figuren ses det nemlig, at her ikke findes en tredelt Læbe med lige store Flige, men derimod en udelt Læbe, der i Størrelse og Form er omtrent lig de 2 Sideblade af det ydre Blomsterdække.

Linné var derimod den første, som gav Planten et Artsnavn, idet han i *Mantissa* 1, som udkom 1767, altsaa i det samme Aar som Oeders Afbildning, beskrev den under Navn af *O. hyperborea*. Det maa nemlig antages for utvivlsomt, at Linné har havt den samme Plante for Øje som Oeder, ikke alene fordi begge beskrive en fra Island af König hjembragt Plante, men ogsaa fordi L. udtrykkelig citerer Figuren i *Fl. Dan.*, og dette Citat hævder tillige Oeder som den første Kilde til Arten. I sin mere udførlige og i de fleste Forhold korrekte Beskrivelse benytter Linné for Rodens Vedkommende Udtrykket «*bulbis fasciculatis*», der selvfølgelig er enstydigt med det Oederske «*b. fibro-*

sis», hvilket kan skjønnes deraf, at Linné bruger den samme Terminus for Roden af *Satyrium albidum* L., der er saa lig den af *O. hyperborea*. De øvrige Forhold, der ere beskrevne af Oeder, har Linné gjengivet paa aldeles modsat Maade imod O., idet Sporens Længdeforhold, som af O. var rigtigt betegnet, af L. beskrives saaledes: «nectarii cornu longitudine germinis», hvilket ikke eller kun undtagelsesvis er Tilfældet hos den paa-gjældende Art. Derimod har L. beskrevet Læbens Forhold aldeles korrekt saaledes: «labium lineare, integerrimum, truncatum», men uheldigvis har han undladt at gjøre opmærksom paa Oeders Fejltagelse i denne Henseende, nemlig at det var de af Linné udtrykkelig beskrevne Sideblade («petala lateralia 2 inferiora oblonga»), som af Oeder vare medindbefattede under den «trekløvede Læbe», hvilket neppe tør antages at være undgaaet Linnés Opmærksomhed.

Disse ganske vist ikke ubetydelige Afvigelser mellem Linnés og Oeders Beskrivelse have nu foranlediget Retzius til, i Stedet for at give en paa selvstændig Undersøgelse bygget Fremstilling af det rette Forhold, at opstille tvende Arter under Navn af *O. hyperborea* S. (Retz. Fl. Scand. pl. 205) og *O. Koenigii* Retz. (Obs. bot. 4, tab. 3). Da Retzius har ladet sig nøje med simpelt hen at afskrive de afvigende Diagnoser hos Oeder og Linné, og da selv den Figur, R. giver af *O. hyperborea* er lige saa slet og kun lidet forskjellig fra Figuren i Fl. Dan., tør man endog nære Tvivl om, hvor vidt R. virkelig selv har sét de paa-gjældende Planter, men naar det antages for givet, at Oeders og Linnés Beskrivelser begge ere grundede paa den samme, af König samlede Plante, er det utvivlsomt, at den ikke i Naturen begrundede Adskillelse mellem 2 Arter skyldes Retzius, som har undladt at gjøre disse to formodede Arter til Gjenstand for en omhyggelig kritisk Undersøgelse.

Det kan imidlertid ikke nægtes, at dersom Königs Plante virkelig var naturtro fremstillet i Flora Danica, vilde der ved Sammenligning med andre islandske Exemplarer være Grund til

at antage en Artsforskjel. De Exemplarer, jeg har undersøgt fra forskjellige islandske Voxesteder i østlige Island (Stp.), Geysir (Bab.) Hunavatn Syssel (Krabbe), Myvatn (Lundgren), Reykholt-dalen (Grønlund), som alle ere aldeles overensstemmende i de væsenlige Kjendetegn, variere mellem 2" og 6" i Højde, hvorimod det i Fl. Dan. tegnede Exemplar er omtr. 2" højt. Roden er hos alle mine Expl. dannet af et større eller mindre Antal knippestillede Trævler, af hvilke nogle ere tyndere, andre hen imod Rodhalsen fortykkede (Tykkelsen varierer mellem 2 og 5^{mm}). Paa Figuren ere alle Trævlerne derimod altfor tynde, omtrent som Sytraad, alle af lige Tykkelse, og det ser ud, som om de udgik fra forskjellige Punkter af en kort, skjæv, lidt tilspidset Rodstok. Fig. i Fl. D. har dernæst en meget tyndere Stængel med 3 større Blade tæt ved Basis og et meget lille højere oppe, hvorimod de Expl., jeg har undersøgt fra Island, have langs op ad den langt tykkere Stængel 4—6 Blade, fordelte med nogenlunde lige Mellemrum, hvortil endnu kommer den korte, pyramideformede Top og Blomster af grøn Farve paa Fig., medens de islandske Exemplarer have en næsten cylindrisk Blomsterstand og hvide eller kun svagt grønstribede Blomster. — Disse i habituel Henseende ret betydelige Afvigelser kunne dog upaatvivlelig forklares, dels ved at det til Tegningen benyttede Exemplar har været usædvanlig lille, dels ved at Tørringen har gjort Farven ukjendelig og maaske ogsaa forvansket andre Forhold, hvilket tilsammen har bevirket, at der er fremkommet en meget maadelig Figur. Da den eneste kjendelige Forskjel, jeg har kunnet opdage mellem de islandske og grønlandske Exemplarer, bestaar i den førstnævntes mindre Dimensioner, har jeg altsaa, idet jeg beholder Navnet *Platanthera hyperborea* L. som det tidligst givne Artsnavn, foreslaaet at benævne den islandske Form *a*, *minor*, den grønlandske *β*, *major*.

Tab. 2971. *Platanthera rotundifolia* (Pursh) Lindley blev funden ved Kiagtut (Tunugdliarfik Fjord) i Syd-Grønland (Julianehaabs Distrikt) af Docent A. Kornerup 1876. Det er en

for den grønlandske Flora ny Art, som tidligere kun var bekjendt fra N. Amerika (Newfoundland, Canada, Klippebjergene), og som føjer et nyt Led til de ikke faa amerikanske Typer, som Grønland har at opvise. Den er i høj Grad forskjellig fra de fleste *Platanthera*-Arter og navnlig fra vore to indenlandske Arter, ligesom fra den paa foreg. Tavle fremstillede Art. De betydeligste Afvigelser bestaa i et eneste udviklet Rodblad, hvilken Karakter dog ogsaa findes hos den fra N. Amerika mod V. til Finmarken udbredte Art, *P. obtusata* Lindl. (som ifølgdens geogr. Udbredelse ogsaa kunde ventes funden i Grønland), dernæst ved en krybende Rodstok (i Stedet for 2 Knolde som hos vore Arter), Blomster af rosenrød Farve og en trekløvet Læbe. Flere andre amerikanske Arter af denne Slægt have dog ligeledes en tredelt Læbe, og Knolddannelse er hos flere Arter ikke tilstede. Formodningen om, at den kunde tilhøre en anden Slægt, der kunde ligge nær for dem, der kun kjende Slægten af de to her i Landet forekommende Arter, tør altsaa paa Grund af de betydelige Variationer i flere Retninger, som findes indenfor Slægtens Grænser, ikke uden en nøjere Revision af Slægtens samtlige Arter forudsættes som given, men disse maa i hvert Fald fordeles i forskjellige Sektioner.

Denne Art, som er afbildet i Hookers *Flora Boreali-Americana* vol. 2, p. 200 og som tidligere var beskrevet under Navn af *Orchis rotundifolia* Pursh og *Habenaria rotundif.* Rich., beskrives af Hook. anf. St. med skident hvidgule Blomster og plettet Blad. Paa Bladet kan der i tørret Tilstand ikke iagttages Pletter, Farven af Blomsten er derimod afgjort smukt og levende rosenrød. Men saavel Bladene som Blomsternes Farve varierer, som bekjendt, hos flere Orchidéer (f. Ex. *Orchis incarnata*, *O. maculata* o. fl.), og der er derfor ikke nogen Grund til at antage, at den i Grønland fundne Plante skulde tilhøre en anden, fra den amerikanske forskjellig Art, da den i de væsentlige Karakterer temmelig godt stemmer overens med den i Hookers Værk afbildede Plante.

Tab. 2975. *Carex Drejeriana* Lge. ined. Til denne Tavle er benyttet en Tegning, udført og efterladt af afdøde S. Drejer med den Bestemmelse at skulle anvendes til Flora Danica, men uden at være forsynet med Navn. Den er funden af afd. Dr. J. Vahl paa sumpige Steder i Tasermiut-Fjorden i Sydgrønland, og af Finderen betegnet som *C. hyperborea* var. Men den er meget forskjellig fra den typiske *C. hyperborea* Drej., især ved et kort, kølleformet Hanax, 2—3 korte, ovale, langstilkede Hunax, og Frugthylstret forsynet med et tydeligt Næb. *C. hyperb.* har derimod et længere Hanax, i Reglen kun det nedre Hunax stilket, Hunaxene cylindriske og intet Næb paa Perigyniet, saa at, hvis denne skulde henføres til *hyperb.*, maatte dennes Karakteristik undergaa flere Forandringer. Jeg har derfor troet, hellere at burde beskrive den som en egen Art, idet jeg anbefaler den til nærmere Undersøgelse. Jeg fandt det mest passende Artsnavn at være det valgte, til Erindring om den fortjente Caricolog, som først blev opmærksom paa denne Art, og skjønt Drejers Navn tidligere er bleven anvendt til Betegnelse af en *Carex*-Art, kan dette neppe være en Indvending, da *C. Drejeri* Lang (*Carices* Scand. et Germ.) er et forlængst henlagt Synonym til *C. pacifica* Drej. = *C. cæspitosa* L. (Fr.).

Tab. 2977. *Carex reducta* Drej. Denne Art, som ligeledes er samlet af J. Vahl paa fugtige Steder i det sydligste Grønland, hører til de mere tvivlsomme blandt de af Drejer opstillede Arter. Drejer har i sin Beskrivelse (*Rev. crit. Caric. bor.* pag. 36), mærkelig nok, betegnet den som nærmest beslægtet med *C. vulgaris* (*C. cæspitosa* Good.), thi den hører aabenbart ikke herhen, men til den Gruppe, hvis Hovedrepræsentant er *C. salina*, og af hvilken der er opstillet flere Arter med større eller mindre Artsret. Af disse er der i Grønland foruden denne kun fundet *C. subspathacea* Wormskj. Det er sandsynligt, at i det mindste disse to tilhøre én Art, men *C. reducta* udmærker sig dog fra *C. subspathacea* ved et oventil ru Straa, det nederste

Hunax længere stilket, med et mindre omfattende Dækblad og ved Mangel af Næb paa Perigyniet.

Tab. 2981. *Salix glauca* var. *ovalifolia* And.

— 2982. — — *v. angustifolia* Lge.

Den Art, *Salix glauca* L., som hvis Yderformer de her afbildede Afarter kunne betragtes, varierer i en Mængde jævnt i hinanden overgaaende Former, og det vilde, uden Kjendskab til de mellemliggende Former findes naturligt at adskille de 2 her tegnede som egne Arter, af hvilke Formen *ovalifolia* har en ikke ringe Lighed med *S. lanata*, *F. angustifolia* derimod med *S. læstadiana*. De ere begge fundne i Grønland, hvor i det hele denne Art er meget almindelig udbredt og stærkt varierende. Det er sandsynligt, at flere af de i Grønland af forskjellige Forfattere angivne Pilearter fra den grønlandske Flora, som ere tvivlsomme, fordi de dels ikke ere beskrevne, dels ikke kunne oplyses ved opbevarede Exempler, kunne henhøre til Former af denne Art.

Tab. 2983. Paa denne Tavle ere fremstillede tvende ret mærkelige Former af *Blechnum Spicant*, der have Interesse dels paa Grund af den afvigende Form, dels fordi de ere fundne omtrent ved Nordgrænsen for denne Arts Forekomst i Europa. Den ene af disse, *B. S. var. fallax* Lge. (fig. 2—3) adskiller sig fra den normale Form ved Ensformigheden af de golde og frugtbærende Løv, de have begge omtrent samme Form som Hovedartens golde Løv, men ere meget mindre end disse, Finnerne paa de frugtbare Løv ere kun lidet smallere og spædere end paa de golde. Den er funden ved den varme Kilde Tunguhver paa Island af Adj. Grønlund. Den anden Form, var. *imbricata* Rostr. (fig. 1), som er funden ved Thorshavn paa Færøerne af Seminarielærer Røstrup, udmærker sig ved de frugtbare Løvs langstrakte og meget smalle Form, med korte, fjerne og spidst triangelformede Afsnit, hvorimod de golde Løv, som ere forholdsvis korte og udbredte paa Jorden, have tæt taglagte, korte og meget butte Afsnit.

Tab. 2984. *Lycopodium annotinum* (L.) var. *alpestre* Hartm. adskiller sig fra Hovedarten ved en i yngre Tilstand blaagrøn, senere gulgrøn (ikke frisk grøn) Farve, ved kortere Grene og Blade, disse sidste ere tiltrykte og taglagte, Stængelbladene utydeligt, Grenbladene næsten aldeles ikke savtakkede. Hos den normale *L. annotinum* ere Bladene aabent udstaaende eller udspærrede, alle tydeligt savtakkede. Ifølge disse Karakterer og det hele Udseende kunde man fristes til at antage den for en selvstændig Art, men der findes enkelte Former, som danne en Overgang til Hovedarten.

Denne Form findes temmelig almindelig udbredt i Grønland, hvor derimod Hovedarten kun er funden paa ganske faa Steder i den sydligste Del.
